

Neli Eterović Slot

HENRI CARTIER BRESSON

FOAM (Muzej fotografije), Amsterdam,

23.12.2005 – 02.04.2006.

Retrospektivna izložba Henri Cartier Bresson-a, koja je više od tri ipo meseca izazivala interesovanje i oduševljenje mnogobrojnih ljubitelja fotografije, održana je u muzeju fotografije – FOAM u Amsterdamu. I ovaj muzej, kao i većina drugih, nalazi se u srcu Amsterdama, na Kaizergracht-u, na srednjem od tri kanala koji okružuju strogi centar grada. Ovaj muzej je veoma popularan kod publike svih generacija, tako da je u svako doba dana gužva i ispred ulaza muzeja i unutra, u izložbenom prostoru, koji se prostire u više nivoa. Ponekad, unutra, kao da nedostaje vazduha. Često se poduže mora čekati da se dođe na red, da bi se izbliza moglo videti izloženo delo. Henri Cartier Bresson rodio se u Chanteloup-en-Brie, pored Pariza kao najstariji od petero dece. Kao dete posedovao je Box Brownie (mala box kamera, napravljena od jute i drveta), sa kojom je pravio snimke sa letovanja. Školovao se u Parizu. Zahvaljujući svom ujaku koji je bio slikar i koji ga je uveo u tajne slikarstva, upisuje se na akademiju Andre Lhota. Lhot je svoje studente vodio u Luvr da proučavaju klasičnu umetnost, ali i u pariske galerije kako bi se upoznali sa savremenom umetnošću. Lhot je pokušavao da poveže francusko klasično slikarstvo sa modernizmom. Vremenom se Cartier Bresson počinje da udaljuje od Lhotovog strogog akademskog manira sa kojim je podučavao svoje studente, i da se sve više posvećuje fotografiji. Godinu 1931. proveo je u Africi loveći i fotografišući. Iz ovog perioda sačuvano je svega sedam fotografija. Po povratku u Francusku povezuje se sa surrealistima. Nabavlja svoju Leica 35 mm kameru sa objektivom od 50 mm i od nje se više ne odvađa. Ona mu je godinama služila. Nije koristio široki ugao, slikao je veoma retko u boji, i nikada nije koristio blic. Nikada nije sam razvijao i štampao svoje fotografije, jer ga proces pravljenja slike nije interesovao. Govorio je da je za njega fotografisanje sa malom kamerom kao Leica isto što i trenutni crtež (an instant drawing). Svoju Leicu je opisivao kao produžetak oka ("extension of the eye"). Za vreme Drugog svetskog rata bio je zarobljen od strane Nemaca, te je proveo 35 meseci u zarobljeničkom ratnom kampu. Godine 1947. zajedno sa Robertom Capa i još nekolicinom fotografa osniva fotografsku agenciju Magnum Photos. Ovaj tim fotografa podelio je između sebe područje delovanja. Cartier Bressonu dodeljena je Indija i Kina. Svetsko priznanje postiže snimcima Gandijeve sahrane i Maove revolucije u Kini

1949. godine. Iz Kine nastavlja za Indoneziju gde svojim snimcima ovekovečuje njeno sticanje nezavisnosti.

Godine 1952. objavljuje svoju knjigu "The Decisive Moment" ("Presudan trenutak") – zbirka od 126 fotografija sa Istoka i Zapada. Koricu za njegovu knjigu pravi Henri Matisse. Godine 1954. odlazi u Sovjetski Savez kao prvi fotograf sa zapada. Obišao je gotovo sve veće zemlje sveta putujući i fotografišući. Veliko poštovanje odavao je press fotografiji.

U svojoj knjizi "The Decisive Moment" kaže da "u fotografiji, i najmanja stvar može biti velika tema" "mali ljudski detalj može postati leitmotif". Većina njegovih fotografija je zbirka malih, humanih detalja; sa jednim univerzalnim značenjem.

Počev od 1970. godine Cartier Bresson počinje da se povlači od fotografisanja, a nakon 1975. više ne fotografiše uopšte, samo povremeno pravi po neki privatni portret. Vraća se ponovo na početak, tamo gde je stao, vraća se crtanju i slikanju. Posvetio je celi svoj život fotografiji da bi na kraju izjavio "da fotografija nikada nije bila više, nego put u slikarstvo". On je bio fotograf koji je mrzeo da se fotografiše i strogo je iznad svega čuvao svoj privatni život. Umro je 2004. godine u 95 godini.

Izložba u Muzeju FOAM prikazuje retrospektivno život i rad Cartier Bressona. Svaka prostorija u muzeju prikazuje jednu celinu, posvećena je jednoj temi (pejsažu, portretu) ili jednoj zemlji. Slede prikazi Amerike, iz perioda između 1946. i 1970. Zatim Meksika, gde je bio dva puta, soba sa 40 vintage print – fotografije koje su razvijene i napravljene neposredno posle fotografisanja, soba posvećena Indiji, čijom kulturom i filozofijom je bio fasciniran.

Gandija je fotografisao trenutak pre nego što je na njega izvršen atentat. Slede fotografije iz Indonezije, slika indonežansko pozorište, glumce, fotografije iz Sovjetskog Saveza, portreti Matisa, Sartra, Picassa. Izložba u FOAM-u daje izvanredan uvid u rad i delo Cartier Bressona, umetnika koga mnogi smatraju tvorcem modernog fotožurnalizma i jednim od najvećih fotografa svog vremena.

Njegove fotografije i fotografski eseji publikovani su u najvećim svetskim časopisima. U intervjuu The Washington Post-u 1957. rekao je "Photography is not like painting. There is a creative fraction of a second when you are taking a picture. Your eye must see a composition or an expression that life itself offers you, and you must know with intuition when to click the camera. That is the moment the photographer is creative. Oop, The Moment! Once you miss it, it is gone forever". Fotograf mora intuitivno da oseti kada da napravi snimak. U tom trenutku fotograf je kreativan. Ako propusti taj trenutak, onda je trenutak isčezao za uvek. Cartier Bresson je uspeo da fotografsku tehniku "snap shooting" (brzi snimak) uzdigne na nivo oplemenjene umetničke discipline.